

องค์ความรู้จากการดำเนินการโครงการส่งเสริมการเกษตร ปี 2552

โครงการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

ชื่อผลงาน เสวียนหมวกทางเลือกเสริมรายได้

เจ้าของผลงาน นายสงกรานต์ ไرنุชพงศ์

บ้านเลขที่ 14 หมู่ 3 ตำบลแหลมงอบ อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด

ความเป็นมา เป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์อันเกิดจากภูมิปัญญาของบรรพบุรุษบ้านแหลมมะขาม ได้สืบทอดสืบทอดรุ่นหลังมาหลายสิบปี จากการเย็บงอบใช้เอง และใช้ไม้ไผ่มาสานเป็นเสวียน ซึ่งเป็นส่วนที่อยู่ด้านในเย็บติดกับตัวหมวกใช้คลุมศีรษะ ดั้งเดิมการทำไม้ไผ่และมีดขอกก็สามารถทำเสวียนได้ แต่ปัจจุบันได้มีการพัฒนาวัสดุและอุปกรณ์ในการทำเพื่อให้เกิดความสวยงาม ความเรียบร้อย และได้มาตรฐานยิ่งขึ้น เช่น กบเหลาดอก เพื่อให้ดอกเรียบบางเสมอ เป็นสำหรับทำเสวียนมีแกนหมุนได้รอบ ใช้สำหรับเสวียนที่ขึ้นรูปแล้วมาใส่เป็นตกแต่งจัดลวดลายให้สวยงาม ทำให้เสวียนแต่ละใบมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางและความสูงของเสวียนเท่ากันเหมาะสำหรับอนุชนรุ่นหลังที่จะทำการฝึกทำเสวียนต่อไป

การสร้างหรือการพัฒนา

วัสดุและอุปกรณ์

1. ไม้ไผ่ลำมะลอก อายุประมาณ 1-2 ปี
2. เลื่อยโค้ง
3. มีดขอกเล็ก
4. มีดเหลาดอก
5. คีมสำหรับตัดดอก
6. กบเหลาดอก
7. เป็นสำหรับตกแต่งเสวียน

ขั้นตอนวิธีการ

1. นำไม้ไผ่ทั้งลำมาผ่าสอง ตัดไม้ไผ่ทำตัวเสวียนยาว 80 ซม. ให้ส่วนข้อปล้องอยู่ระหว่างกลาง จักไม้ไผ่กว้าง 0.5 ซม. ลอกเอาส่วนผิว จำนวน 8 เส้น และตัดไม้ไผ่ยาว 1 เมตร ทำดอกเล็กๆ สำหรับสานขัดบนหัวเสวียนจำนวน 2 เส้น

2. นำไม้ไผ่ที่ลอกเอาส่วนผิวออกแล้วจำนวน 8 เส้น มาเกลากับกบเหลาให้บางเสมอและเก็บความเรียบร้อย

3. จักปลายดอกทั้งสองข้างให้เป็นริ้วเล็กๆข้างละประมาณ 10 ริ้ว คัดดอกให้โค้งเล็กน้อย จากปลายดอกจนถึงส่วนที่เป็นข้อปล้อง จะได้ริ้วที่เสมอ ทำเช่นนี้จำนวน 8 เส้น

4. ขึ้นรูปด้วยดอก 2 เส้น สานลายขัดและนำดอกเส้นต่อไปมาสานขึ้นลายที่ละเส้น และเส้นสุดท้ายสานคล้องกับเส้นแรก จะได้รูปเสวียนทรงกลม

5. นำเสวียนขึ้นเป็นเพื่อจัดระเบียบของดอกให้สวยงาม มาตรฐานของเสวียนจะเท่ากันทุกหัว นำดอกเส้นเล็กจำนวน 2 เส้น มาสานขัดส่วนบน 2 รอบ และสานลายขัดส่วนปลายที่เหลือทั้งหมด ใช้คีมตัดส่วนที่ยื่นออกมาให้เรียบ

6. นำมาเย็บติดกับหมวกด้านใน

ประโยชน์ที่ได้รับ นำวัตถุดิบที่มีในท้องถิ่นมาพัฒนาให้เกิดลวดลายด้วยฝีมือประณีตสวยงาม ใช้เป็นส่วนประกอบของตัวออบหรือหมวกและสร้างรายได้ให้ชุมชน

ผู้รวบรวมองค์ความรู้ นางปัทมา ถนอมกุล

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ชำนาญการ

สำนักงานเกษตรกรอำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด